

Správa o činnosti pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Základná škola s materskou školou Kolárovice
4. Názov projektu	Učíme sa pre život
5. Kód projektu ITMS2014+	312011Q865
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub integrácie vzdelávacích oblastí
7. Dátum stretnutia pedagogického klubu	17. 05. 2021
8. Miesto stretnutia pedagogického klubu	ZŠ Kolárovice - zborovňa
9. Meno koordinátora pedagogického klubu	Monika Bialoňová
10. Odkaz na webovú stránku zverejnenej správy	http://www.zskolarovice.sk/styled-2/blog-9/

• **Manažérske zhrnutie:**

Krátka anotácia:

Cieľom nášho zasadnutia bolo zistenie východiskovej situácie, teda aké druhy metód aktívneho čítania využívame v súčasnosti, výmena praktických skúseností a odporúčania.

Kľúčové slová:

- metódy a postupy na rozvíjanie čitateľských zručností
- etapové čítanie
- metakognitívne stratégie
- efektívne čitateľské stratégie

11. Hlavné body, témy stretnutia, zhrnutie priebehu stretnutia:

- 1.) Úvodné privítanie členov pedagogického klubu.
- 2.) Teoretické vymedzenie pojmov metakognitívne stratégie, etapové čítanie
- 3.) Vzájomná výmena pedagogických skúseností o metódach aktívneho čítania v rozvoji čitateľskej gramotnosti.

Zhrnutie priebehu stretnutia:

Rozvíjanie čitateľských zručností žiakov je prioritný predpoklad efektívnejšieho porozumenia textu a zvyšovania úrovne čitateľskej gramotnosti. V odbornej didaktickej literatúre sa nachádza opis širokej škály metód, postupov a aktivít na rozvíjanie čitateľských zručností. V minulosti sa uplatňovala iná metodika čítania: zadanie textu na čítanie, individuálne čítanie a nakoniec diskusia a zistenia, či študent porozumel hlavným pojmom, ktoré mal pri čítaní pochopiť (Tomengová, 2008, s. 8). Žiak nerealizoval dôsledné mikro- a makroprocesy porozumenia textu.

V súčasnosti sa preferuje iný model čítania s porozumením. Práca s textom sa rozdeľuje na tri fázy tzv. **etapového čítania**:

1. aktivity pred čítaním textu,
2. aktivity počas čítania textu,
3. aktivity po prečítaní textu.

Aktivity pred čítaním textu

Text sa najprv podrobí rýchlemu prieskumu – tzv. *skimming* (Tomengová, 2010, s. 6). Žiak sa má zorientovať v celom texte (letmo ho prečítať) a všimnúť si jeho štruktúru. Nositeľom významov v texte sú nielen slová, jazykový kód, ale aj rôzne grafické prvky – obrázky, schémy, grafy, značky a podobne (Magulová, 2011, s. 10).

Vhodnými predtextovými aktivitami môžu byť napr. brainstorming, cinquain, predvídanie obsahu textu, motivačný rozhovor o skúsenostiach a poznatkoch žiakov, vyhľadanie kľúčových slov, na základe ktorých sa žiaci pokúsia sformulovať svoj predpoklad, o čom text bude, krátka videosekvencia k téme a pod.

Aktivity počas čítania textu

Počas čítania textu sa musí žiak zahĺbiť do textu, vnímať nielen jeho povrchovú úroveň, ale aj podpovrchové skryté významy a súvislosti. Miera porozumenia textu závisí od jeho zaangažovanosti do čítania. „Úlohou aktivít počas čítania je udržať pozornosť na ciele čítania, ktoré sa stanovili pred čítaním, a na uplatnenie postupov, ktoré podporujú porozumenie a zapamätanie textu“ (Gavora, 2008, s. 97).

Proces porozumenia textu v priebehu čítania podporuje robenie poznámok, grafických znakov či podčiarknutie neznámych pojmov, čím žiak neustále koncentruje svoju pozornosť na obsah čítaného.

Aktivita využiteľná v tejto fáze je napr. I.N.S.E.R.T – záznamový systém na efektívne čítanie znakov. Žiak si do textu zapisuje symboly: známe informácie ✓, nová informácia +, nesúhlasím, poznám to inak –, nerozumiem ?, veľmi dôležitá informácia *.

Často používaná je metóda grafického záznamu textu vo forme pojmovej mapy, tu sa žiak učí identifikovať kľúčové slová, hierarchizovať informácie a hľadať medzi nimi súvislosti. Zaujímavou aktivizujúcou metódou je metóda riadeného čítania. Učiteľ prerušuje čítanie po určitých myšlienkových blokoch a otázkami a pokynmi aktivizuje žiakov, aby mohli textu lepšie porozumieť, kriticky o ňom uvažovať a predvídať ďalší vývoj deja.

Aktivity po prečítaní textu

Po prečítaní je potrebné overiť porozumenie textu v rôznych procesoch čítania. Otázky a úlohy na čítanie s porozumením by mali obsahovať všetky úrovne procesov.

Rozšíreným nástrojom na overenie porozumenia textu sú testové otázky a úlohy. Testové položky využívajú rôzne typy úloh (napr. produkčné, doplnňovacie, polytomické, priradňovacie a ďalšie). Učiteľ by mal klásť v prevažnej miere tzv. divergentné otázky, ktoré podporujú rozvoj kritického myslenia a smerujú pod povrch textu. (Napríklad Prečo...? Ako vysvetľuješ...? Aký je postoj autora...? Akú funkciu má...?) Efektívnou metódou je kladenie otázok samotnými žiakmi. Je to aktívnejšia úloha ako pri odpovedaní. „Nácvik formulovania otázok vychováva žiaka ako aktívneho čitateľa, nie pasívneho recipienta textu“ (Gavora, 2008, s. 108). Pritom je tiež podstatné, aby žiak vedel položiť podnetnú otázku, otázku do diskusie, otázku zameranú na odhaľovanie súvislostí a hodnotenie.

Dôležité sú metódy spracovania informácií z textu. K nim patrí vyhľadávanie kľúčových informácií, triedenie informácií, kategorizovanie, hľadanie vzťahov medzi nimi a ich ďalšie využitie, to sú kľúčové kompetencie, ktoré potrebuje žiak rozvíjať v dnešnej informačnej spoločnosti, ktorá sa vyznačuje explóziou informácií.

Vytvorenie súhrnu textu žiakom tvorí dôležitú záverečnú fázu aktivít na porozumenie textu. Žiak vytvára revidovanú verziu pôvodného textu. Záznam z textu sa dá urobiť v rôznej forme – pojmová mapa, tabuľka, schéma, konspekt, osnova, anotácia.

Metakognitívne stratégie

Naučiť sa rozumieť textu sa dá osvojením si rôznych postupov a algoritmov regulujúcich proces čítania a porozumenia. *Princíp je založený na tom, že žiak si uvedomí, ako sa má učiť porozumieť textu a aplikovať naučené techniky vo vlastnom procese učenia sa. Toto sa označuje pojmom metakognícia.*

Tomengová (2011, s. 5) rozumie pod metakogníciou „myšlienkové procesy, ktoré sa vzťahujú na vlastné poznávacie procesy. Metakognícia sa podieľa na kontrole, riadení a regulovaní kognitívnych procesov.“

Súčasťou metakognitívnych študijných stratégií je znalosť čitateľských stratégií, ktoré umožňujú žiakovi aktívne pracovať s textom.

Čitateľské stratégie sa realizujú v troch fázach práce s textom: pred čítaním, počas čítania a po čítaní (Tomengová, 2011, s. 12):

- pred čítaním sa žiak pripraví, porozmýšľa, čo o téme vie, ozrejmí si ciele čítania, aktivizuje svoj záujem o čítanie,
- počas čítania sleduje vlastné porozumenie textu – všíma si súvislosti v texte i v spojitosti so širším kontextom, robí si v texte vlastné poznámky, značky, predpokladá vývoj deja, overuje si porozumenie textu riešením čiastkových úloh,
- po čítaní rieši úlohy a otázky k textu, aktualizuje informácie z textu pre vlastné potreby, vyhodnocuje, či bola použitá stratégia efektívna.

Efektívne čitateľské stratégie

Podľa Tomengovej (2011) medzi používané čitateľské stratégie, ktorých ovládanie patrí k metakognitívnym zručnostiam, zaradíme:

- SQ3R (preskúmaj, vytvor otázky, čítaj, voľne prerozprávaj, zosumarizuj),
- PLAN (predpoveď, lokalizácia, pridanie, záznam),
- KWL (čo o téme viem, čo chcem vedieť, čo som sa naučil),
- RAP (čítaj, pýtaj sa, parafrázuj),
- REAP (čítaj, dekoduj, spoznámkuj, premýšľaj),
- Porovnaj – rozliš (Vennove diagramy),
- 3 – 2 – 1 (3 najdôležitejšie fakty; 2 najzaujímavejšie fakty; 1 fakt, na ktorý sa nenašla odpoveď).

Uvedené čitateľské stratégie sa dajú aplikovať na prácu s vecnými aj umeleckými textami, pričom niektoré z nich sú špecificky viac zamerané na vecné a informačné texty. Postupnosť

krokov v nich je možné tvorivo modifikovať, rozširovať či jednotlivé stratégie kombinovať. Učiteľ môže stratégie využiť na dosiahnutie cieľov vyučovacej hodiny, aktívne zaangažovať žiakov do práce s učebným textom a zvýšiť ich motiváciu a pozornosť pri učení.

12. Závěry a odporúčania:

Rozvíjanie čitateľskej gramotnosti je súčasťou širšej gramotnosti funkčnej gramotnosti. „Pojmom funkčná gramotnosť sa rozumie schopnosť používať čítanie a písanie vo svojom praktickom živote na naplnenie svojich potrieb“ (Gavora, 1998/99, s. 143).

Porozumenie textu nie je potrebné len pre úspešnosť žiaka vo všetkých stupňoch vzdelávania, ale podstatné je tiež, aby žiak vedel uplatniť čitateľské spôsobilosti v každodenných životných situáciách a vo svojom budúcom povolání.

13. Vypracoval (meno, priezvisko)	Jana Lőrinczová
14. Dátum	17. 05. 2021
15. Podpis	
16. Schválil (meno, priezvisko)	
17. Dátum	
18. Podpis	

Príloha:

Prezenčná listina zo stretnutia pedagogického klubu